

nítványok ilyen irányú készségei. Ezért várják az érintett pedagógusok, hogy a közeljövőben a kompetens irányító szervek végre átdolgoztatják a tantárgy általuk kötelezővé parancsolt tantervét és tankönyveit, és az egyetemeken a jövő pedagógusok képzésében is következetesen ezt a elvet érvényesítik. Ezért vállalta már a múltban, de napjainkban is sok-sok pedagógus, hogy finoman megkérdőjelezi a tanterv kötelező jellegét, és tudása legjavát adva a tanulók érdekében autonóm iskolát varázsol legalább azokba az osztályokba, azokra a tanórákra és egyéb foglalkozásokra, amelyekben az adott nyelv mindennapi használatára tanítja meg a diákokat... Ezért kellene végre hivatalosan is elismerni, hogy az autonóm iskola létrehozása nem a jövő, hanem már napjaink egyik legegésőbb feladata. Ezért lenne szükséges elérni, hogy minden iskola minden pedagógusa tudatosítsa, hogy a valóban kiváló iskola talán legfontosabb kritériuma a szülőkkel való tudatosan szervezett szoros együttműködés mellett a tantestület tagjainak egységes szemlélete, egységes elkötelezettsége a lehető legmagasabb szintű minőségi munka iránt.

Ennek viszont legfontosabb feltétele a folyamatos tanulás, vagyis az, hogy iskoláink valóban „tanuló iskolává” váljanak. Meggyőződésem, hogy e változások után nem kellene feszülten figyelni a beiratkozási adatokat, hiszen a szülők is sokkal könnyebben azonosulnának azzal az alapigazsággal, hogy gyermekük elemi érdekei ellen vétenek akkor, amikor gyermekük az ő hibás döntésük következtében nem anyanyelvén kezdi meg az alapiskola látogatását. Döntésük hátterében minden bizonnyal ott állna az a tény is, hogy gyermekük számára a minőségileg színvonalasabb, vagyis a gyermekük anyanyelvén oktató iskolát választják. E változások után nem kellene szinte minden évben konstatálni azt sem, hogy a kilencedikes tanulók tesztelése során a szlovák nyelv ismeretének szintje nem egy iskolában valóban hagy maga után kívánni valót... Talán ezért is érdemes volt április elején jelen lenni Rozsnyón a Szlovákiai Magyar Pedagógusok XXV. országos találkozásánál, hiszen ebben a jubileumi évben az eddigi közös szakmai tanácskozásokra való visszatekintő elemzés mellett a sikeresebb jövőhöz vezető útjaink is egyre határozottabban kirajzolódtak a közel négyszáz résztvevő magyar pedagógus előtt...

BÁNKI MELINDA

MÁRTI A MIÉNK

Kiss Márti Csallóköz szülöttjeként, mindössze harminc évével sikeres képzőművész és kezdő tanár. Hihetetlen optimizmussal tekint a jövőbe és szövögeti terveit. A „Nyomot hagy” címet viselő önálló kiállításának nyitó beszédében hangzott el, hogy megkísérli a lehetetlent: prófétának lenni saját hazájában. Beszélgetésünk aktualitása és oka vitathatatlan: Mártira már most büszkéek vagyunk. A következő sorokban leírt pár gondolat hozza Önökhöz is közel Mártit, mert Ő a miénk, és érdemes rá odafigyelni!

■ **Kollégák vagyunk, szinte napon-ta összefutunk. Rendkívül pozitív személyiség vagy. Lényed sugárzó, lelked tiszta, mosolyod őszinte, tekinteted értelmet és mély érzelme- ket sejtet. Szeretsz élni és szereted az embereket... Mi a titkod?**

■ **Örülök, hogy ilyennek látsz. Szerető családban nőttem fel, ahol a családi összetartozás és a szeretet volt a legfontosabb. Édesanyám pedagógus volt, akitől mindig törődést és szeretetet láttam otthon is és a tanítványai felé is. Azt tapasztaltam, hogy ha szeretettel fordulunk másokhoz, mi is azt kapjuk vissza. Szoros köte- léket ápolok az unokatestvéreimmel és a bővebb családdal is. Mindig sok barátom volt. Megtalálom a hangot**

a fiatalabbakkal, korombeliekkel, de az idősebbekkel is. Alapjában nyitott vagyok mindenki felé. Nemcsak művészbarátaim vannak. Meglátom és keresem az emberi értékeket. Hiszem, hogy az emberek jók. Nem mondom, hogy nem csalódtam még emberben, de ez elkerülhetetlen. Hiszem, hogy a mosoly, a jó szó kapukat nyithat meg. Olyan szerencsés vagyok, hogy a sors tanítói pályára sodort, ahol a gyerekek tiszta lelke pozitívan tölt fel minden egyes nap. Így könnyű szeretni az életet.

■ **Iskolánk falaira egy csodálatos falfestményt alkottál Vámbéry Ármin életútjáról. Dunaszerdahely várostól 2015-ben kitiüntetést vehettél át, s 2016-ban a Magyar-Iráni Baráti Társaság tiszteletdíjjal értékelte munkádat. Mit adott neked ez a nem szokványos festői munka?**

■ **2015-ben kezdtem tanári pályámat mint napközis tanító néni. Akkor nagyon meg akartam mutatni, hogy valamiért kilógok a sorból, meg mint kezdő tanár úgy gondoltam, feladatom többet nyújtani a megszokottnál. Az igazgató, Masszi János bizalmával hét nap és hét éjjel alatt megszületett az alkotás, ami valójában egy gyerekeknek szánt képregény (37 méteren), tehát**

nem egy mesteri freskó. Azt gondolom, fontos az áldozatos munka környezetünkért, magunkért. Örülök, hogy ez a festmény megvalósulhatott, mert öltözeti aulánkat, és megismerteti a gyerekekkel iskolánk névadóját, meg átgyakorolhattam a monumentális festészet alapjait.

■ **A Comenius Egyetem Pedagógiai Karának képzőművészeti szakán végeztél. Pedagógusnak tanultál. Tanító vagy, képzőművészetet oktatsz a Vámbéry Ármin Alapiskolában. Képzőművész is vagy. Bodóczy István művészetpedagógiai írásaiban az egyik fő gondolata, hogy a tanítás az ő esetében alkotás, saját pedagógiai tevékenységét művészi tevékenysége részének tekinti. Te mit gondolsz erről? Van-e néha belső konfliktusod, hogy eldöntsd, művész vagy, esetleg tanár?**

■ Sokáig nem volt. Művésznek éreztem magam és kész. Most meg se ennek se, annak. (Ha-ha.) De mára pontosan tudom, mit akarok mindkét oldalon elérni, kialakultak a céljaim. Mint tanár, nagyon csendesem, de annál hatékonyabban szeretném ismertetni a gyerekekkel a művészettörténetet. Mint művész le akarom festeni az őszinte gondolatokat, érzéseket, koncepciókat úgy, hogy képeimmel hassak a közönségre. Ez az életvitel, hogy két szakmában egyszerre munkálkodjak és eredményeket hozzak, engem nagyon kiegészít és feltölt. Nem tudatosan, de eljutottam arra a szintre, hogy az iskolai közeg, a diákok inspirálják a művészetemet. A legfrissebb monumentális festményeim fő témája az iskola.

■ **A közoktatási tantervek a képzőművészeti nevelés terén ma az egyik legfontosabb elemnek tartják az önkifejezés kiteljesítését. A művészeti nevelés segíti az egyéniség megnyilvánulását, ami nagyon fontos a személyiség fejlődésének folyamatában. Pár év gyakorlat után mi a tapasztalatod e téren?**

■ A tanulóknak valóban kikapcsolódás a képzőművészeti óra, mivel itt szabadon alkothatnak. Az alkotás folyamata fejleszti a kreativitást, a nyitottságot, a gondolkodást, a kooperációképességet, a fantáziát, a kézügyességet... Ezek közül, ami a legjobban feltölt, ha látom, a spontaneitás, a bátorság, a kockázatvállalás fejlődése. Erre próbálom is ösztönözni a diákokat, mert elrontani egy képet nem lehet, mivel mindig ott a javítás lehetősége. Azt gondolom, hogy

fontos feladata egy rajztanárnak megőrizni és fejleszteni a diák önbizalmát.

■ **A Waldorf pedagógiát támogató Vekerdy Tamás pszichológus egy fontos minőséget kapcsol a művészethez, és ez a szabadság. Művészi szabadsággal hatalmazza fel a tanítókat is. Mit jelent számodra a szabadság?**

■ „Freedom” a jelszavam. Szerintem a szabadság a társaságban vagy bármilyen kapcsolatban a legjobb, magányosan nem érdekes és magányosan nincs is értékelve. A gyerekeknél az órákon ez máshogy működik, ők akkor nem szabadok. Annyira korlátokhoz, szabályokhoz, irányításhoz és tanári kérdésekhez vannak szokva, hogy idegesítő. Ezt vagy próbálom ignorálni vagy szabad döntésre ösztönözni, vagy hagyom őket szabadon megnyilvánulni. Volt egy eset, hogy nagyon nyomottak, de főleg unottak voltak a gyerekek, amit nem bírtam elnézni. Kerestem valamilyen zenét, felerősítettem a hangszórót, és egyszerre elkezdett táncolni az egész osztály. Igaz, gond volt őket utána lenyugtatni, de legalább felpezsdült a hangulat és a szabadságérzet mindenkinél. És a rajzoknak jót tett a szárnyalás.

■ **Feltétele-e a művészettel nevelésnek a művészetre nevelés, illetve a művészettel nevelés előkészítheti-e a művészetre nevelést?**

■ Egy általános iskolában nem feltétele, de fontos része lehet. Nekem a legfontosabb: művészettel művészetre nevelni. Célom az, hogy az egyes művészeti korszakokon keresztül a diák ismerkedjen a legnagyobb mesteri alkotásokkal, pl. Michelangelo freskóját vetítjük a Sixtuszi kápolnáról, Mona Lisát nagyítjuk, kubisztikus kollázzst – Picasso technikáját gyakoroljuk, Andy Warhol portréit többszörösítjük, stb. Ezt mind kreatívan, szabadon, nem erőltetve tesszük.

■ **Alkotás és befogadás. Gyerekek kontra felnőttek. Mennyire befogadó a felnőtt társadalom és a gyerekek? Mi a véleményed?**

■ Sok kritika és nem megértés éri a kortárs művészetet, ami nem baj, mert a művészet megítélése mindig szubjektív. De jó lenne, ha kicsik és nagyok is tudatosítanák azt, hogy a 19. században a camera obscura (a fényképészet őskamerája) feltalálásával kezdődött a művészetek alakulása. Attól a ponttól nem a festészet nyújtotta a realiztikus ábrázolási módot, hanem a fotó. Mivel a

művész célja az, hogy innovatív, egyedül alkosson, ez a mai művészeti tendenciákhoz vezetett. Azt gondolom, egy kis nyitottsággal és szabad felfogással minden kortárs művészeti ág emészthető.

■ **Milyen technikákat képesek a gyerekek kivitelezni? Oktatsz alsó és felső tagozaton is. Meséj arról, milyen technikákat alkalmaztok a gyerekekkel a tanítási órákon!**

■ Kedvencem a zsírkréta kombinációja a vízfestékekkel. Gyakran alkalmazom, mivel gyors és színes technika. A gyerekek néha mondják is: „Ne, már megint!” De ezzel a technikával képesek a gyerekek 45 perc alatt befejezni a rajzot. Készülnek tusrajzok, színes ceruzás satírozások, kollázsok, onotípiák (lenyomatok), grafitos árnyékolások is. Gyakran dolgozunk csoportokban, főleg a nagyméretű plakátok készítésénél. A monumentálisabb formátumoknál nyilvánul meg igazán a diák határozottsága, és itt lehet ezt fejleszteni, mivel teret kap az önkifejezésre.

■ **Vajon mire elegendő egy tanítási óra? Mindig eléred a kitzűzött célotat?**

■ Zsírkréta-vízfestékekkel vagy azzal a fenyegetéssel, hogy „óra végén osztályozok”, igen, lehet érkezni a munkával. Az az igazság, hogy kedvelem is, ha hajcsár lehetek az óra végén, mivel az idő szűke hozza ki belőlük az indulatot, az expressziót, a bátorságot. A rajzok az utolsó tíz percben kezdnek igazán élni. De vannak témák és technikák, amin több órán keresztül dolgozunk.

■ **Mi a célot a tanítással?**

■ Örömet és főleg élményt okozni. Ha az a kívánság, hogy szólhasson a zene, míg ők rajzolnak, miért is ne? Ha ritmusra megy a munka, ám legyen! A legfőbb célot közvetíteni a gyerekeknek a művészet történetét. Nem szándékom magoltatni a neveket és címeket, hanem ismertetni szeretném a vizuális képet. A diák felismerje, ha éppen Gustav Klimt-es csészét vagy Andy Warhol-os pólót lát. Tudja azt, hogy azzal már találkozott, és hogy híres alkotásról van szó. Ezt mind szeretném úgy elérni, hogy az ismert vizuális infót megrajzolatam, kiteszem és egyszerűen láttatom.

■ **Milyen tanár vagy?**

■ Eleven, álmodozó, néha vicces, néha dadogós, gyakran álmos, határozott, tehetséges, munkaképes. Ha lusta a gyerekek, akkor aztán mérgek!

■ Egy festőművész harcol az idővel. Hogyan egyezteted a tanítást és a festészetet?

■ Nappal tanár vagyok, éjjel művész! Nem tudnék szabadúszó művész lenni, mert igazi társas lény vagyok. Művészkedés nélkül pedig megfulladnék, és nem tudnék tanítani. Szerencsém az, hogy be tudom csukni magam után a műhelyem és az iskola ajtaját is.

■ Festményeid tárgya sok esetben az egyszerű falusi lét, a csallóközi természet, a megszokott dolgok körülöttünk, amit már szinte észre sem veszünk. Fontos-e számodra, hogy felhívd az emberek figyelmét a szülőföld szeretetére?

■ Inkább arra, hogy mennyire szeretem a szülőföldemet, és próbálom bizonyítani azt, hogy milyen pompás hely, ahol élünk.

■ Az, hogy te szereted Csallóközt, egyértelmű. Tavaly hosszabb időt Amerikában töltöttél. El tudnád képzelni magad egy másik országban, idegen kultúrában?

■ Rövid időre belekóstolnék sok kultúrába, de az otthonom számomra mindig itt lesz, közeli földeken. Érdekes és felejthetetlen élmény volt a Grand Canyon mágikus hatása. Az a monumentalitás lenyűgözött, magával ragadott, csak mentem és mentem, éhség, szomjúság nem érdekelt, csak mentem és mentem, hogy minél többet láthassak, míg le nem megy a nap.

A látvány hatása remegésbe torkollott, és elképzeltem az édes horizontunkat, akkor jöttem igazán rá, hogy Csallóköz a legfontosabb hely számomra. Ez az eufórikus érzés meggyőzött arról is, hogy a hazánkért meg kell tenni minden tőlünk telhetőt.

■ Mi a kiindulópont egy munka kezdetén? Belső készletés? Felkérés?

■ Inkább egy erős belső készletés. A cél egy elképzelt kép vászonra juttatása. A felkéréseket lassan, de kezdem elengedni.

■ Racionálisan vagy emocionálisan döntesz egy-egy technika megválasztásánál?

■ A technikám már kialakult, azt mondják, felismerhető egy Kiss Mártyi-s kép, ami az egyik legjobb bók egy művész számára. Ami a témákat illeti, ha konceptuális a téma, akkor racionálisan, ha ösztönös a téma, akkor emocionálisan döntök.

■ Hogyan választasz nevet egy-egy képednek? Mi születik meg előbb? Az alkotás vagy a cím?

■ Általában a cím, de előfordul, hogy a festés folyamatában ugrik be a helyes megnevezés.

■ Hogy fogalmaznád meg a művészeti ars poeticádat?

■ Itt egy kínai közmondást idéznék: „Egy kép annyit ér, mint ezer szó.”

■ Január 10-én a dunaszerdahelyi Csallóközi Múzeumban volt a legújabb kiállításod megnyitója. A kiállítás „Nyomot hagy” nevet kapta. Miért?

■ Kedves kurátorom, Dénes Éva ötlete volt. Kimondta a címet, és én azt válaszoltam: igen, ez az! Mert ezzel a kiállítással nyomot szeretnénk hagyni a kultúránkban és ösztönözni mindenkit, hogy némi áldozatos munkával tehetünk környezetünkért, társadalmunkért, egy kis önzetlen tevékenységgel hagyhatunk nyomot a jövőnek.

■ Sikertől mindent kifejezned, amit szeretnél volna? Milyenek a visszhangok?

■ Aznap fel sem fogtam a sikeremet. De most óriási hálával tölt el minden érdeklődő jelenléte. Hogy én érdekeltem-e őket vagy a képek... Nem tudom. Köszönöm!

■ Szerintem mindkettő, hisz képeid által a bensődet is megmutatod a világnak. Mik a következő terveid?

■ Művészetemmel terjeszteni és közvetíteni a művészetet. Röviden ennyi. A többi hadd legyen meglepetés!

■ Köszönöm a beszélgetést! Sok sikert a továbbiakhoz is!